

**Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei
Kormányhivatal
Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi
Felügyeleti Főosztály
4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5.**

Tisztelt Cím!

A Társaság a Szabadságjogokért jogvédő szervezet (TASZ, székhely: 1136 Budapest, Tátra utca 15/b., képviseli: dr. Kapronczay Stefánia ügyvezető igazgató) **indítványozza**, hogy Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 132.§ (3) b) pontjában biztosított jogkörénél fogva a T. Kormányhivatal vizsgálja meg **Tiszavasvári Város Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2016. számú**, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról, valamint a személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénybevételéről, a fizetendő térítési díjakról szóló rendelete (a továbbiakban: Rendelet) 4. § (1) bekezdés „életmódját” kitételének és 13. § (1) bekezdésének jogszerűségét.

Kérjük, hogy a T. Kormányhivatal állapítsa meg, hogy a Rendelet megjelölt rendelkezései sértik Magyarország Alaptörvényét és számos törvényi rendelkezést, és bocsásson ki törvényességi felhívást a rendelet támadott rendelkezéseinek képviselő-testületi hatályon kívül helyezése iránt (Mötv. 132. § (1) a)). Amennyiben a képviselő-testület annak nem tesz eleget, kérjük, hogy a T. Kormányhivatal a rendeletet megjelölt rendelkezéseit támadja meg a Kúria előtt (Mötv. 136. § (2)).

Indokolás:

A Rendelet támadott rendelkezései a következők:

4. § (1) *A települési támogatást a családi segélyezés elvének érvényesítésével kell biztosítani. A családban életvitelszerűen együtt élő személyek életmódját, szociális helyzetét, a rászorultságot egységben kell vizsgálni. A nyújtandó támogatást úgy kell megállapítani, hogy elősegítsék a család életfenntartási és lakhatási lehetőségeit.*

13. § (1) *A 8. §-ban és a 12. §-ban meghatározott települési támogatások megállapításának és folyósításának további feltétele, hogy a kérelem benyújtója, az ellátás jogosultja, lakókörnyezetének rendezettségét biztosítsa, melynek keretében köteles gondoskodni:*

a. Az általa életvitelszerűen lakott lakás vagy ház előtti járdaszakasz, járda hiányában 1 méter széles területsáv, illetve ha a járda mellett zöld sáv is van, az úttestig terjedő teljes terület, nyílt árok tisztán tartásáról, a csapadékvíz akadálytalan elfolyásának biztosításáról;

- b. Az általa életvitelszerűen lakott lakás vagy ház, az előtte lévő járdaszakasz fölé (járda hiányában 1 méter széles területsáv, illetőleg ha a járda mellett zöldsáv is van, az úttestig terjedő teljes terület fölé) kinyúló ágak, bokrok nyeséséről, gallyazásáról, a fűfélék (különös tekintettel az allergén gyomnövényekre) rendszeres kaszálásáról, valamint ezen a területen lévő növények lehullott lombjának, és egyéb növényi részeinek (pl.: gally, virág, termés) takarításáról, összegyűjtéséről, elszállításáról/elszállíttatásáról, oly módon, hogy az érintett járdaszakasz, területsáv, illetőleg terület biztonságos közlekedésre alkalmas legyen;
- c. az általa életvitelszerűen lakott lakás vagy ház állapotának és rendeltetésszerű használhatóságának megóvásáról a tőle elvárható mértékben;
- d. az általa életvitelszerűen lakott lakás vagy ház és annak udvara, kertje higiénikus állapotának megóvásáról;
- e. a kérelmező vagy jogosult által életvitelszerűen lakott lakásban vagy házban és az ahhoz tartozó udvaron a szemét gyűjtésére és tárolására szolgáló, rendeltetésszerűen használt, a hulladékszállítást végző szolgáltató által elfogadott hulladéktároló edény biztosításáról.

Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

B) cikk

(1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

R) cikk

(1) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.

(2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.

I. cikk

(1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

II. cikk

Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

VI. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.

XIX. cikk

(1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.

(2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

XXII. cikk

(1) Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.

32. cikk

(1) A helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között

a) rendeletet alkot; (...)

(2) Feladatkörében eljárva a helyi önkormányzat törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletet alkot.

(3) Az önkormányzati rendelet más jogszabállyal nem lehet ellentétes.

Az érintett törvényi rendelkezések:

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.)

13. § (1) A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

(....)

8a. szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg;

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szoctv.)

Az ellátások formái

25. § (1) A jogosult részére jövedelme kiegészítésére, pótlására pénzbeli szociális ellátás nyújtható.

(3) Szociális rászorultság esetén a jogosult számára

a) (...)

b) a képviselő-testület - az e törvényben és a települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint - települési támogatást állapít meg (a továbbiakban együtt: szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások).

Szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások

32. §

(3) Ha e törvény másként nem rendelkezik, a települési önkormányzat képviselő-testülete rendeletben szabályozza a hatáskörébe tartozó pénzbeli ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint ellenőrzésének szabályait.

Települési támogatás

45. § (1) A képviselő-testület az e törvény rendelkezései alapján nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások kiegészítéseként, önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek alapján - pénzbeli vagy természetbeni formában - települési támogatást nyújt. Települési támogatás keretében nyújtható támogatás különösen

a) a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,

b) a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,

c) a gyógyszerkiadások viseléséhez,

d) a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.

(2) Más jogszabály alkalmazásában az (1) bekezdés a) pontja szerinti célra nyújtott települési támogatást lakásfenntartási támogatásnak kell tekinteni.

(3) A képviselő-testület a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatást köteles nyújtani.

(4) Rendkívüli települési támogatásban elsősorban azokat a személyeket indokolt részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni vagy alkalmanként

jelentkező többletkiadások - így különösen betegséghez, halálesethez, elemi kár elhárításához, a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához, iskoláztatáshoz, a gyermek fogadásának előkészítéséhez, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásához, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások - vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt anyagi segítségre szorulnak.

.....

Álláspontunk szerint a Rendelet támadott rendelkezései a fenti Alaptörvényi és törvényi rendelkezésekbe ütköznek.

A Rendelet kifogásolt rendelkezései a lakhatási nehézségekhez nyújtandó települési támogatásokat kötik különböző feltételekhez. Korábban a lakhatási kiadásokat a normatív lakásfenntartási támogatás könnyítette, de a magyar központi költségvetésről szóló 2014. évi C. törvénnyel az Országgyűlés a normatív lakásfenntartási támogatás megszüntetéséről döntött. 2015. március 1-jétől az önkormányzatok saját hatáskörükben dönthetik el, folyósítanak-e támogatást a lakhatási problémákkal küzdő háztartásoknak. A normatív lakásfenntartási támogatás kiterjedtsége és univerzalitása folytán, illetve a magyar lakásszegénységi helyzet okán különösen nagy jelentőségű támogatási forma volt. Az önkormányzat hatáskörébe utalással a támogatási forma esetlegessé vált. Különösen problémás, hogy a korábbi, normatív támogatás 90%-át az állami költségvetés állta, az önkormányzatokra csak a költség 10%-a jutott. Tehát az esetlegessé vált támogatási forma az egyébként is rosszabb anyagi helyzetű önkormányzatok számára szinte lehetetlenné vált, amellet, hogy a segélyezés helyi hatáskörbe utalásával a rászorulóknak még kiszolgáltatottabbá váltak a helyi hatalmi viszonyoknak, önkényeskedésnek. Nem véletlen, hogy az önkormányzatok különböző szűkítő feltételekkel és csökkentett mértékű támogatással vezetik be a lakhatást segítő támogatásokat – ha egyáltalán rendelkeznek róla.

E szűkítő feltételek között vannak, amelyek a fenti okkal magyarázhatóak, ám vannak olyanok is, amelyek pontosan a támogatás céljának ellentmondva, diszkriminatív módon határozzák meg az ellátásra való jogosultság és a folyósítás feltételeit. A lakhatást segítő települési támogatás *lényegét tekintve a szociálisan rászorult állampolgároknak nyújt hozzájárulást* az általuk lakott lakás vagy helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez. **Álláspontunk szerint annak ellenére, hogy az önkormányzat nem köteles lakhatási támogatást nyújtani, amennyiben mégis ilyen szociális ellátási formát helyi rendeletében szabályoz, azt nem teheti törvénnyel, Alaptörvénnyel ellentétes, diszkriminatív módon.**

A szociálisan leginkább rászorultakat kizáró jogosultsági feltételek

A Rendelet a 8. § és a 12. §-ban meghatározott, lakhatást segítő települési támogatások feltételeként a 13. §-ban megköveteli a rendezett lakókörnyezet biztosítását is.

Az Alaptörvény szerint a szociális biztonság megteremtése mellett elkötelezett állam számára elsőrendű kötelesség a szociálisan nehéz helyzetben levő állampolgárok megsegítése. **A Szocvtv.** pedig a települési támogatást (ezzel együtt a lakásfenntartási támogatást) **egyértelműen a szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások közé sorolja** (ld. Szocvtv. 32. §, 45. §).

Ehhez képest a Rendelet 4. §-a a szociális rászorultság mellett a kérelmezők „életmódjának” vizsgálhatóságát is lehetővé teszi, illetve a rendezett lakókörnyezetre vonatkozó feltételeket szabályozó 13. § azokat – a rendezett lakókörnyezetet gyakran anyagi okból megteremteni

képteleneket – zárja ki a kérelmezők köréből, akiket elsősorban célozni hivatott a támogatási forma, vagyis a szociálisan leginkább rászorulókat. **Ezzel álláspontunk szerint a szabályozás sérti az Alaptörvény II., XIX. és XXII. cikkét, valamint a Szocvtv. fent megjelölt szabályait.**

A fenti alapjogokon túl pedig **sérti az Alaptörvény VI. cikkében garantált magánszféra, magánlakás sérthetlenségéhez való jogot**, amennyiben közvetetten bele akar szólni abba, hogy a kérelmező állampolgárok milyen „életmódot” folytatnak, illetve a magánlakásukat milyen higiénikus állapotban tartják.

Fentiek miatt a támadott szabályozás sérti az Alaptörvény 32. Cikk (3) bekezdését is.

A rendezett lakókörülmények:

Ahogy fentebb utaltunk rá, a rendezett lakókörnyezet megkövetelése jellemzően pontosan azt az egyébként is nehéz szociálisan helyzetben levő társadalmi csoportot zárja ki a támogatásból, akit céloznia kellene a segítségnek. Paradox módon a rendezett lakókörnyezet címszó alatt felsorolt körülményekhez a szociálisan rászorultak éppen a támogatás megkapásával kerülhetnének realitásabb közelségbe. A rendezett lakókörnyezet nem a rászorultság jellemzője, éppen ellenkezőleg. Ezért a szociális rászorultság alapon járó települési támogatás feltételül szabása indokolatlan, a Szocvtv-vel ellentétes, hiszen nem a rászorultságot mutató kritérium, a Szocvtv. pedig 2015. április 1. óta már nem tartalmaz ilyen felhatalmazást.

A Szocvtv. korábbi felhatalmazó rendelkezése alkotmányellenességét az ombudsman - a TASZ 2012-ben benyújtott beadványával¹ egyetértve – már 2013-ban megállapította, és utólagos normakontrollt kezdeményezett az Alkotmánybíróságnál. Az alapjogi biztos megállapította, hogy a jogállamiság, és az abból levezethető jogbiztonság elve sérült az önkormányzatok ilyen széles körű felhatalmazásával, mert a törvény – túlságosan széles, bizonytalan megfogalmazásával – teret engedett az önkényes hatósági jogalkalmazásnak. A szabályozás továbbá sértette az emberi méltóságot, a magánszférához való jogot és összeegyeztethetetlen a szociális biztonsághoz való joggal, összességében tehát a magyar alkotmánybírósági és az európai alapjogi gyakorlat mércéjével mérve súlyos alkotmányossági kifogások egyértelműen igazolhatók voltak (3384/2013. számú AJB beadvány).

A felhatalmazó Szocvtv.-beli szabály azonban 2015. április 1-jével hatályukat veszítette. Felhatalmazás hiányában pedig nem lehet szociális támogatás feltételévé tenni nem szociális célú szempontokat.

A Kúria Köf.5.051/2012/6. számú határozata megerősíti, hogy a Szocvtv korábbi 33.§-a tette lehetővé a lakókörnyezetre vonatkozó előírásokat szociális ellátás feltételeként. *„Az Sztv. e szabálya a lakókörnyezet rendezettségére vonatkozó követelmények meghatározására hatalmazza fel az önkormányzatokat. Az Sztv.-ből a felhatalmazás tárgya és keretei világosan kiderülnek: az aktív korúak ellátására való jogosultság feltételül az önkormányzat a kérelmező (vagy a jogosult) ingatlana és környezete karbantartására kötelezettségeket állapíthat meg. Ezek:*

- *a lakás vagy annak udvara, kertje, a kerítéssel határolt terület, járda tisztán tartása;*
- *az ingatlan állagának és rendeltetésszerű használhatóságának biztosítása;*
- *az ingatlan higiénikus állapotának biztosítása.”*

Pontosan ezen okból helyezte hatályon kívül a Kúria a fenti határozatában vizsgált (érpataki) rendelet ingatlanok jogcíme ellenőrzésére vonatkozó rendelkezését, mert *„ezen feltétel nem vonható a lakókörnyezet rendezettsége, vagy a szociális rászorultság igazolása körébe meghatározott feltételek közé. Mindezen törvényi szabályok tükrében (...) a törvény által meghatározottakkal ellentétes, azokon túlterjeszkedik..”*

¹ http://tasz.hu/files/tasz/imce/ajb_ab_inditvany_szocvtv.pdf

Ugyanerre a döntésére hivatkozik 2015. szeptember 22-én (tehát már a felhatalmazó rendelkezés Szocvtv.-ből való kikerülése után) is a Kúria, amikor határozatában (Köf.5.017/2015/3. határozat) egyértelművé teszi: „a Kúria már több döntésében rögzítette, hogy **önkormányzati rendeletben felhatalmazás hiányában nem lehet a szociális támogatás feltételévé tenni nem szociális célú szempontokat** (Köf.5.051/2012/6., Köf.5.008/2013/8., Köf.5.051/2014/3. számú határozat).”² A Kúria szerint továbbá ha egy önkormányzati szociális juttatáshoz, támogatáshoz való hozzáférés „**nem szociális szempontokat tükröz, akkor alappal vethető fel, hogy a szabályozásnak nincs legitim célja.**”

Márpedig a lakókörnyezet rendezettsége egyértelműen nem szociális rászorultságra vonatkozó feltétel, és immáron az önkormányzatokat felhatalmazó rendelkezés is kikerült a törvényből. Ilyen módon nem lehetséges jogszerűen önkormányzati támogatás feltételül szabni a nem rászorultságot tükröző feltételeket.

A Rendelet 4. §-a is alátámasztja a fentebb kifejtetteket, ugyanis explicit módon kimondja, hogy a szociális helyzet, rászorultság mellett a kérelmezők **életmódját** is vizsgálhatja az önkormányzat, és attól is függővé teheti a települési támogatás megítélését. Tekintettel arra, hogy a Szocvtv. szerint ezek a lakhatást segítő települési támogatások kifejezetten szociális rászorultság alapon járó támogatások, nem szociális helyzetet nem vizsgálhat a támogatás nyújtó önkormányzat. A Rendelet 4. §-ának „életmódját” kitétele tehát a Szocvtv.-be ütközik, illetve a kérelmezők magánélethez való alkotmányos jogát is sérti.

A 13. §-ban szabályozott, felhatalmazás híján jogellenes feltételek közül a lakás belsejére, higiéniájára vonatkozó feltételek – 13.§ (1) d. pont - többszörösen is jogellenesek, hiszen ezek vizsgálata a kérelmezők magánszférájának megsértését is jelentik. Tekintettel arra, hogy a Kúria is csak a Szocvtv. felhatalmazó rendelkezéseire alapozva tekintette elfogadhatónak a lakókörnyezet önkormányzati szabályozását, de az általa megfogalmazott három aspektus szabályozásán túli kritériumokat már maga is a magánszférát sértő jogalkotói túlterjeszkedésnek tekintette, így a felhatalmazás híján egyértelmű, hogy nemcsak a legitim alapja hiányzik a rendelkezésnek, hanem a kérelmezők magánszférához való joga is sérül.

.....

Összefoglalva tehát, a Rendelet támadott rendelkezései mind alapjogokat és törvényi rendelkezéseket sértő voltak, mind a törvényi felhatalmazás hiánya miatt jogellenesek, ezért **kérjük** a t. Kormányhivatalt, állapítsa meg a Rendelet Alaptörvény- és törvénysértő voltát és bocsásson ki törvényességi felhívást a Rendelet képviselő-testületi hatályon kívül helyezése iránt. Amennyiben a

² Ugyanezen határozat tehát a szerencsi rendeletben foglaltakat jogellenesnek ítélték, ugyanis: „a fenti támogatások, segélyek, de akár a közfoglalkoztatás vagy az alacsony összegű lakásbérlés lehetősége is egyértelműen a rászorulókról való gondoskodás miatt került a jogrendszerbe, az önkormányzati szabályozásnak törvényi rendelkezéseken kell nyugodnia, törvényi rendelkezésekhez kötött. Sem a Szocvtv. sem az Ltv. nem tartalmaz olyan szabályt, amely alapján e juttatásokat meg lehetne vonni olyanoktól, akik más önkormányzat területéről költöztek az adott településre. A közfoglalkoztatásra vonatkozó szabályok sem engednek ilyen különbségtételt, illetve nem hatalmaznak fel ilyen tartalmú önkormányzati szabályozásra.

A Kúria már több döntésében rögzítette, hogy önkormányzati rendeletben felhatalmazás hiányában nem lehet a szociális támogatás feltételévé tenni nem szociális célú szempontokat (Köf.5.051/2012/6., Köf.5.008/2013/8., Köf.5.051/2014/3. számú határozat). Jelen ügyben egyértelmű, hogy a szociális támogatásokhoz való hozzáférés azon az alapon történő lehetetlenné tétele, hogy a támogatást igénylő olyan önkormányzat területéről érkezett, ahol az elköltözés ösztönzésére térítési díjat kapott, nem szociális szempont. E körben nincs helye önkormányzati szabályozásnak.”

képviselő-testület e rendelkezéseket nem helyezi hatályon kívül, úgy kérjük, hogy a T. Kormányhivatal keresetben támadja meg azokat a Kúria előtt!

Budapest, 2016. október 20.

Tisztelettel:

dr. Kapronczay Stefánia
ügyvezető igazgató
Társaság a Szabadságjogokért